

עלה אלהים בתרועה

עיון במזמור מ"ז בתהלים

נ' גאל-דור

אלול תשפ"ה

© כל הזכויות שמורות למחברת

עריכת לשון : אברהם אליצור

עיצוב הכריכה : דפנה שולדמן

הפצה : גאל-דור 02-9963316

ערן 052-9214081

חלק מן הרעיונות המובאים בחוברת זאת שמעתי מפי תלמיד חכם אחד.

מזמור מז

- א לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קִרְחַת מִזְמוֹר.
- ב כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כֶּף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה.
- ג בִּי ד' עֲלִיזֹן נֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ.
- ד יִדְבֹר עַמִּים תַּחְתִּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ.
- ה יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלֵתָנוּ
אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהֵב סֵלָה.
- ו עֲלֶה אֱלֹהִים בְּתִרְעוּעָה ד' בְּקוֹל שׁוֹפָר.
- ז זָמְרוּ אֱלֹהִים זָמְרוּ זָמְרוּ לְמִלְכֵּנוּ זָמְרוּ.
- ח בִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים זָמְרוּ מִשְׁכִּיל.
- ט מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא קִדְשׁוֹ.
- י נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אֲבֹרָתָם
בִּי לֵאלֹהִים מִגְּנֵי אֶרֶץ מֵאֹד נַעֲלָה.

1. "למנצח לבני קרח מזמור" – מה משמעותה של המילה "למנצח"? וכיצד בני קרח קשורים אליו?
2. "כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה" –
 - א. מה מבטאת תקיעת הכף?
 - ב. "הריעו לאלהים בקול רנה" – מה משמעותה של הקריאה לעמים להריע לאלוקים בקול רנה? ומדוע לא נאמר רק 'הריעו לאלוקים ברינה', מה מוסיפה המילה "קול"?
3. "כי ד' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ" –
 - א. מדוע כאן נקט הכתוב דווקא לשון הוי"ה, בשונה מפסוק ב?
 - ב. מה בין "עליון" ל"נורא"? וכיצד כינויים אלו קשורים למילים "מלך גדול על כל הארץ"?
4. "ידבר עמים תחתינו ולאִמים תחת רגלינו" –
 - א. מה משמעותה של פעולת ההדברה המתוארת כאן?
 - ב. מה מטרת הכפילות בפסוק? מה בין "עמים" ו"לאִמים", בין "תחתינו" ל"רגלינו"?
5. "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה" –
 - א. וכי טרם בחר ד' את נחלתנו? והלוא כפי שבחר בנו, בחר אף בארצנו – "כי בחר ד' בציון אֹוה למושב לו"¹.

1. תהלים קלב יג.

ב. מהו "גאון יעקב" אשר אהבו ד'?

ג. מה מוסיפה המילה "סלה"?

6. "עלה אלהים בתרועה ד' בקול שופר" –

א. מה משמעות התיאור שאלוקים עלה? והלוא הוא יציב וקיים לעד, אינו עולה ואינו יורד.

ב. מה בין תרועה לקול שופר? ומדוע הוזכר שם "אלהים" בנוגע לתרועה, ואילו שם הוי"ה בנוגע לקול השופר?

7. "זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו" –

א. מדוע הקריאה "זמרו" מופיעה ארבע פעמים בפסוק בן שש מילים?

ב. מדוע לא נאמר 'זמרו לאלוקים', כשם שנאמר "זמרו למלכנו"?

ג. מדוע לא נאמר 'זמרו אלהינו', כשם שנאמר "זמרו למלכנו"?

8. "כי מלך כל הארץ זמרו משכיל" – כיצד קשור פסוק זה לקודמו? ומה מקומה של המילה "משכיל"?

9. "מלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קדשו. נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם כי לאלהים מגני ארץ מאד נעלה" –

א. מה מקומם של שני הפסוקים הללו במזמור?

ב. מהו "כסא קדשו" של אלוהים ומה המובן שהוא יושב עליו?

- ג. מי אלו נדיבי עמים ולאן נאספו?
 ד. מי הם מגיני ארץ ומי מאוד נעלה?
 ה. מה הקשר בין היאספותם של נדיבי העמים ובין
 מגיני ארץ?

"למנצח לבני קרח מזמור"

"למנצח לבני קרח מזמור" – ראשית נעסוק במעמדם של בני קורח. קורח היה איש קדוש, משבט לוי, מבני קהת – "מטועני [מנושאי] הארון"². להיות קדוש מובנו להתנשא מעל לכל שעבוד לחיי החומר ולהוויות העולם הזה. קורח חווה אפוא בקרבו את מעלת הקדושה והמוסר בפסגתה. בזכות מעלותיו הללו זכה קורח לשאת את ארון הברית במסעות בני ישראל במדבר.

אולם כפי שהתבאר במקום אחר³, מחלוקתו על מעמדם של משה ואהרן ונבואת משה מלמדת שקורח ביקש את **חויית** הקודש ולא את **מקור** הקודש – הקב"ה. לפיכך לא התגלתה בו ענווה כלפי משה רבנו, שליחו הנאמן של הקב"ה, ולבסוף כפר בתורה. מכיוון שכך, ערער הוא אף על סדרי הופעת הקודש על פי גדריה של התורה, בטוענו ש"כל העדה כלם

2. במדבר רבה יח ג.

3. נ' גאל-דור, מי זאת עלה מן המדבר ב' עמ' 12-19.

קדושים" ועל כן אין צורך בחילוק שבין כוהנים, לוויים וישראל. כפירתו בנבואת משה ניתקה אותו מן המקור האלוקי ומכלל ישראל, וגרמה לו לאבד את יכולתו לבטא את נשמתו, וממילא מת במיתה משונה וחמורה.

לעומתו "ובני קרח לא מתו"⁴. אומנם בתחילה היו עם אביהם במחלוקתו על משה, אבל ברגע האמת מיהרו לעשות תשובה, וכך מובא בפירוש רש"י למזמור מב בתהלים:

"לבני קרח –

אסיר ואלקנה ואביאסף הם היו תחלה בעצת אביהם,

ובשעת המחלוקת פרשו,

וכשנבלעו כל סביבותיהם ופתחה הארץ את פיה

נשאר מקומם בתוך פי הארץ,

כעניין שנאמר 'ובני קרח לא מתו',

ושם אמרו שירה ושם יסדו המזמורים הללו,

ועלו משם ושרתה עליהם רוח הקודש,

ונתנבאו על הגלויות ועל חרבן הבית ועל מלכות בית דוד".

בני קורח היו בתפר שבין הכפירה בתורת משה ובין הענווה כלפיה. בתשובתם ביררו הם כי בלא הענווה המוחלטת כלפי המקור האלוקי, לא תוכל המציאות להתאים את דרכיה אל

4. במדבר כו יא.

האמת הזו על פי סדריה וגדריה, וממילא לא תוכל חלילה לבטא את נשמתה.

"**למנצח** לבני קרח" – רש"ר הירש מבאר כי המנצח הוא ריבונו של עולם, והניצוח הוא מלשון ניצחון⁵. יוצא אפוא כי בזכות בני קורח המגמה האלוקית ניצחה, התברר שהיא והענווה כלפיה הן התוכן הבלעדי של החיים. כשהמגמה האלוקית מנצחת והמציאות נפגשת עם אמיתתה, היא שמחה ושרה – "למנצח לבני קרח **מזמור**". מזמור זה מבטא את שמחתה ואושרה של האנושות, כאשר היא מתוודעת לאמת הפנימית שבה, נושקת למקור האלוקי ויונקת אך ממנו את כל משמעותה וכוחה.

"כל העמים **תקעו כף**" – לביטוי 'תקיעת כף' יש שני מובנים:

א. הסכמה והתחברות סביב עניין אחד

ב. מחיאת כף לאות שמחה⁶.

לפנינו אפוא קריאה לעמים להיעשות אגודה אחת מתוך הבנה כי יש אמת אחת, תוכן אחד שחורז את כל חלקי המציאות וכולם נועדו להשמיעו ולבטאו בחייהם. הבנה זו עשויה לנטרל את התחרותיות והמלחמתיות מן העמים, והשלום שייווצר יוליד אף תקיעת כף לאות שמחה.

5. רש"ר הירש לתהלים ד א.

6. עיין נחום ג יט.

"הריעו לאלהים בקול רנה" – המילה "קול" במקרא נוגעת בדרך כלל לצד הפנימי שבאדם – קול נשמתו⁷, ולכן אין מדובר כאן בתרועה חיצונית של השמעת קול, אלא בהשמעת קולה של הנשמה הקורא ליושר וצדק, לחסד ולצניעות, ודוחף את האדם להגשים בחייו את ערכי המוסר הנעלים. הקריאה "הריעו לאלהים" מובנה שחיי העמים יריעו את התוכן האלוקי, יבטאו את ערכי הקודש והמוסר.

יתר על כן, השם 'אלהים', שהוא בלשון רבים, מורה על היות הקב"ה בעל הכוחות כולם⁸ ומופיע באמצעותם. לכן "הריעו לאלהים" מובנו שכל כוחות החיים יבטאו את האידיאלים האלוקיים; הכוחות הרוחניים שבאנושות וגם כל כישרונותיה המעשיים.

"בקול רנה" – רש"ר הירש מבאר כי הקשר לאלוקים וההגבלות המוסריות נתפסים אצל העמים כמחניקים את החיים ושוללים את שמחתם. לפיכך הקריאה כאן לעמים היא לשנות תפיסה, ולהבין שדווקא גדרי המוסר נותנים את המשמעות האידיאלית לחיים, וממילא מולידים את התרונות הכוחות, חיוניותם ושמחתם האמיתית.

7. למשל רש"י לבראשית טז ב: "וישמע אברם לקול שרי – לרוח הקדש שבה" ועוד.

8. רמב"ן לבראשית א ד"ה אלהים.

התרועה לאלוקים בקול רינה תתאפשר רק כאשר העמים יכירו:

"כי ד' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ" – שם הוי"ה מבטא את התוכן האלוקי, הכללי, המהווה את העולם וממלא אותו – "כבודו מלא עולם". "ד' עליון" מובנו שהתוכן הזה נעלה מכל יכולת ביטוי בעולמנו – "לעילא לעילא מכל ברכתא ושירתא ותשבחתא דאמירן בעלמא" – ולכן כל גילוייו בשאיפות הקודש ובדרכי המוסר הם רק התנוצצויות שלו בזעיר אנפין. תוכן זה איננו רק עליון – נעלה מכל מושגי העולם הזה, אלא הוא גם "נורא".

מהו "נורא"?

כאשר יעקב אבינו התוודע למעלת מקום המקדש, שהוא "שער השמים"⁹ – המקום שבו מתגלה כי כל כוחות החיים נושקים למקורם האלוקי, הוא אמר: "מה נורא המקום הזה". שם מבאר בעל' הכתב והקבלה ש"מלת מה נורא מענין אור נר ומנורה"¹⁰. נוראיותו של המקום נובעת מהארת החיים האלוקית האין-סופית המצויה בו, **אחוזה בעולם של מטה** ומכוחה החיים עצמם מבטאים אותה בגלוי.

9. בראשית כח יז. רש"י שם: "ועוד אמרו (פסחים פח ע"א): 'יעקב קראה לירושלים בית אלי וזו לזו היא ולא ירושלים?!'... אני אומר שנעקר הר המוריה ובא לכאן... שבא בית המקדש לקראתו עד בית אל".

10. הכתב והקבלה שם.

הנוראיות היא בחיבור שבין האור האלוקי האין-סופי לרבדים הארציים והמגושמים ביותר, שהאור העליון הזה מאיר אותם באור חדש ואידיאלי – "נחלה בלי מְצָרִים"¹¹. החיבור הזה של "ברום עולם מושבך, ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ", הוא פלא גדול ובלתי נתפס במושגים האנושיים המבדילים בין שמיים לארץ ובין הקודש לחול – "נורא תהלות עֲשֵׂה פלא"¹². אולם, על העמים להכיר כי חיבור זה הוא תכליתה של המציאות ולשם היא צועדת; אל העתיד הגדול שבו יתגלה לעיני כל חי, כי ד' הוא "מלך גדול על כל הארץ". גדלותו של המלך תהיה ניכרת כאשר גם כל הפרטים הארציים יבטאו את גודלו – "ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד"¹³.

העמים יוכלו להתרומם להכרות הללו באשר לתכליתה הנוראה של המציאות, רק כאשר הקב"ה:

"יִדְבֹּר עִמָּם תַּחֲתֵינוּ וּלְאָמִים תַּחַת רַגְלֵינוּ" – מובא במפרשים (רש"י, מלבי"ם) ש"יִדְבֹּר" פירושו ינהיג; על דרך האמור בגמרא: "יִדְבֹּר אחד לדור ואין שני יִדְבֹּרִין לדור"¹⁴. פסוק זה עוסק בתפילה שהעמים יקבלו את הנהגתם של

11. שבת קיח ע"א.

12. שמות טו יא.

13. זכריה יד ט.

14. סנהדרין ח ע"א.

ישראל. והכפילות בפסוק מורה על שני שלבים בהופעת הענווה של הגויים כלפי ישראל.

"ידבר עמים תחתינו ולא־מים תחת רגלינו" – המילה 'עם' מציינת את האגד העממי הקיומי, וזהותו הטבעית והמנטלית של העם, ואילו המילה "לא־מים" מציינת את התרבות הלאומית, ערכיה וייחודיותה¹⁵. לפיכך "ידבר עמים תחתנו" מובנו: ינהיג ד' את העמים תחת ישראל מצד עצם קיומם של ישראל; העמים יעריצו את עצם הווייתם הלאומית של ישראל, עוד לפני הופעת קדושתם ומוסרם בדרכי חייהם. הערצה זו היא בעלת ערך, כיוון שבעצם קיומה נושאת האומה הישראלית בקרבה את שם ד' ובזאת נבדלת היא מכל אומה ולשון.

"תחת רגלינו" – הרגליים מציינות את אורחות החיים והליכותיהם. לפיכך "ולא־מים תחת רגלינו" מובנו שמתוך הערצת עצם הווייתם הלאומית של ישראל, יעריצו העמים אף את אורחות חייהם המוסריים והנעלים של ישראל.

בשלב הראשון אומות העולם נדרשות לרחוש כבוד ללאומיותו של עם ישראל ולעצם קיומו כחטיבה עממית עצמאית, עוד בטרם יכבדו את גילויי חייו המיוחדים ואת כל תרומתו המוסרית לעולם ולהתפתחות המדע וכדומה. רק מתוך הערצה כזאת, כשייפגשו האומות בשלב השני עם

15. עיין העמק דבר בראשית כה כג ד"ה ושני לאמים.

גילויי החיים האידיאליים של האומה, יבינו שגילויים אלה אינם אלא ביטויים של **מהות** קודש החיה בישראל וקודמת לכל גילויה. אילולי כן, יחסן של האומות לישראל יישאר תמיד תועלתני ואינטרסנטי, בלי שיתרוממו חלילה לחפץ באמת של חייהם מצד עצמה.

"יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה" – אומנם ד' כבר בחר לנו את נחלתנו, והתאים לעמו ישראל את הארץ המיוחדת לו; הארץ שעימה הוא קשור בקשרי נשמה, ורק היא מסוגלת להוציא לפועל את כישרונותיו האלווקיים והאחדותיים. אולם, לאחר אלפיים שנות גלות צריכה להתברר מחדש ההתאמה שבין העם והארץ, ושאכן נשמה אחת חיה בהם. בירור זה מתרחש עם קיבוץ הגלויות וראשית צמיחת גאולתנו, שעליהם התנבאו בני קורח.

ב"נחלתנו" יש נקודת-על – "גאון יעקב" והיא ירושלים¹⁶. "אשר אהב סלה" – זה המקום שבו מופיעה האהבה בגלוי – "תוכו רצוף אהבה"¹⁷. שם מופיע החיבור הטבעי לריבונו של עולם, השייכות העצמית לאידיאלים האלווקיים.

גם התאמתו של המקום הזה לעם ישראל עתידה להתברר מחדש, עם כיבושו מידי זרים במלחמת ששת הימים. לאחר מכן תהיה כביכול תקופה של 'עצירה' במהלך גאולתם של

16. רד"ק לפסוק: "גאון יעקב – המקום הזה אהבו האל והוא ירושלים".

17. שיר השירים ג י.

ישראל, שתפקידה הוא עיכול, הפנמה והבשלה של אשר התרחש במלחמה: מה משמעותה של ירושלים עבורנו, וכיצד חיינו אמורים להוציא לפועל את תוכן החיבור שבין שמיים וארץ כפי שהוא גלום בה.

ואכן רש"ר הירש מבאר את המילה "סלה" במשמעות של הפסקה ועצירה לצורך התבוננות והפנמה של מה שאירע עד עתה. הוא מבאר זאת על דרך סגנון הכתוב להוסיף ה"א בסוף מילה, במקום למ"ד בראשיתה. למשל במקום לומר 'לָגַב' אומרת התורה, 'נגבה' ובמקום 'לָהֶר' 'הָרָה'. לפי זה יוצא ש"סלה" פירושו 'אל הסל', שהוא כלי קיבול. כך רומז הכתוב לצורך לעצור ולהעמיק את ההתבוננות במה שקרה עד עתה לפני שממשיכים הלאה¹⁸. המזמור רומז אפוא לתקופה שבה אנו מצויים ממש בימינו אנו. לעיתים נראה כלפי חוץ שאין התקדמות בתהליך הגאולה, אדרבה – יש הסתבכות וירידה לתהומות שלא שיערום אבותינו. אבל בני קורח התנבאו כי ההתרחשות שמתחת לפני השטח היא אחרת:

"עלה אלהים בתרועה" – מובן העלייה של "אלהים" הוא שכל כוחות הבריאה על כל רובדיהם וגווניהם הולכים ומיטהרים מכל מובן אנוכי ונבלעים בכלל – במגמת הקודש הכללית החורזת את כל הפרטים ושלשמה הם נבראו – "כל

18. עיין רש"ר הירש תהלים ג ג.

הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"¹⁹. תהליך פנימי ונסתר זה יוליד בהכרח גם את:

"ד' בקול שופר" – מגמת הקודש הכללית המתבטאת בשם הוי"ה תלך ותאיר את החיים עוד ועוד, והיא תתגלה בכל עומקה, רוחבה והיקפה – "יגדיל תורה ויאדיר", והעולם ילך ויתמלא הערצה אל הקודש – "כי לד' המלוכה ומשל בגוים אכלו וישתחוו כל דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי עפר"²⁰.

"עלה אלהים בתרועה ד' בקול שופר" – התרועה היא הקול השבור, הקטוע והמפורט, ואילו קול השופר הוא הקול הפשוט והישר. ללמדנו כי תהליך התעלותם של כוחות החיים מתרחש באמצעות מסלול של 'תרועה' – של בירורים, משברים וייסורים. אולם כל מטרתה של הדרך היא להכשיר את המציאות להשמיע את הקול האלוקי שבקרבה, את קולה הישר והטהור של הנשמה.

"זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו" – מכוח התעלותם של כל כוחות החיים, מתפרצת זמרה עד לאין-סוף. רש"ר הירש מבאר כי הזמרה איננה מילות השיר, אלא המנגינה המובעת באמצעותן – האווירה השמחה, הנחת וטוב הלבב הנובעים משלמות החיים, ומן ההרמוניה האידיאלית המתגלה בכל חלקי הבריאה; הכול מביע את שם ד', הכול אומר כבוד!

19. ישעיהו מג ז.

20. תהלים כב כט-ל.

"זמרו **אלהים** זמרו" – אין הכוונה כאן לזמר לאלוקים, להללו בשיר ושבת, שאז היה נאמר 'זמרו לאלוקים'. אלא הכוונה שכוחות החיים בעצמם מזמרים, משמיעים מנגינת חיים אלוקית הרמונית, משיבת נפש של טוהר ואצילות.

"זמרו אלהים **זמרו**" – הכפילות בקריאה לזמר מבטאת את המְשְׁכֻתָה של הזְמֶרָה, ההולכת ונשמעת בלי הפסק, הולכת ומתגברת עוד ועוד. אולם זאת בתנאי ש"זמרו **למלכנו** זמרו"; יכולתה של הבריאה להביע את כל הטוב הגנוז בה, נובעת מכך שד' הוא "מלכנו" – מלך ישראל. עם ישראל הוא האיבר המזרים לאנושות את 'דמה' וחיוניותה – את תוכנה האידיאלי. כאשר מתגלה שד' "מלך ישראל", וכל הכוחות הלאומיים בישראל מגובשים סביב הקריאה בשם ד', אז מתאפשרת הופעת מלכותו בכל האנושות ובכל חלקי הבריאה – "ד' אלהי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

"כי מלך כל הארץ אלהים זמרו משכיל" – העובדה שד' הוא רק "מלכנו" אינה מצמצמת חלילה את הופעתו. אדרבה, "כי מלך **כל הארץ** אלהים", ודווקא בשל היותו "מלכנו" מתאפשרת הופעת מלכותו 'בהדר גאון עוזו על כל יושבי תבל ארצו'. כדי להבין עניין זה נדרשת השכלה – תודעה עמוקה וברורה באשר למעמדם של ישראל בין העמים "כְּלָב באיברים"; 'התחנה המרכזית' של כל הופעת שם ד' בעולם. "זמרו משכיל" מובנו אפוא שהזְמֶרָה יכולה לנבוע אך ורק מתוך דעת אלוקים, הקובעת שאלוקים הוא "מלך כל הארץ" בזכות שהוא "מלכנו".

"מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יֵשֶׁב עַל כִּסֵּא קִדְשׁוֹ" – עַל פִּי רִשְׁיִי, שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הָאֲחֵרֹנִים שֶׁל הַמִּזְמוֹר הֵם הַשִּׁירָה שִׁישְׁמִיעוּ הָאוֹמוֹת בַּעַת הַגְּאוּלָּה :

"מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם – כֹּךְ יֹאמְרוּ הַכֹּל"²¹.

הַגּוֹיִים עֵתִידִים לַחַוּוֹת בְּקִרְבָּם תְּנוּעַת חַיִּים חֲדָשָׁה וַאֲיִדִּיאֲלִית וּלְהַתְּרוֹמֵם לְזֹהוּת אֶת מִקּוֹרָה : "אֱלֹהִים יֵשֶׁב עַל כִּסֵּא קִדְשׁוֹ". כִּיסֵּא קוֹדֶשׁוֹ שֶׁל הַקֶּבֶ"ה בַּעוֹלָם הוּא מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל, כֹּאמֹר "וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא דָ"22 – כִּיסֵּא מַלְכוּתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה נִקְרָא כִּיסֵּא ד', וְ"מִדִּינַת יִשְׂרָאֵל הִיא יִסּוֹד כִּיסֵּא ד' בַּעוֹלָם, שְׁכֹל חֲפָצָה הוּא שִׁיחִיָּה ד' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד"²³. יִכִּירוּ הָעַמִּים כִּי מַלְכוּת ד' הַמוֹפִיעָה בְּיִשְׂרָאֵל הִיא מִקּוֹר אוֹשֶׁרֶם וְטוֹבֶתֶם.

"נִדְיָבִי עַמִּים נֹאסְפוּ עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם" – הַמִּילִים "עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם" מִפְּרֻטוֹת מִי הֵם "נִדְיָבִי עַמִּים" – עִם יִשְׂרָאֵל! רִשְׁיִי מִבָּאָר כִּי נִדְיָבוֹתָם מִתְּבַטֵּאת בַּתְּכוּנַת מַסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ עַל קִידוּשׁ הַשֵּׁם :

"נִדְיָבִי עַמִּים –

שֶׁהַתְּנַדְּבוּ עֲצָמָם לְטִבַּח וּלְהִירָג עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ"²⁴.

21. רִשְׁיִי לַפְּסוּק ט.

22. דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט כג.

23. אֹרֹת, אֹרֹת יִשְׂרָאֵל ו ז.

24. רִשְׁיִי שֵׁם.

את תכונתם הזאת ירשו מאברהם אביהם, "שהיה נדיב לב הראשון תחלה לגרים"²⁵, אשר דרכו נפגשה האנושות לראשונה עם האמת האלוקית האוביקטיבית, הנעלה מן החיים עצמם, שהכול ראוי להיבטל מפניה.

"נדיבי עמים **נאספו** עם אלהי אברהם" – שורשו של עם ישראל הוא באברהם אביהם, ומן השורש האחדותי הזה נאספים ישראל ונעשים אגודה אחת למסור את נפשם על הופעת האמת האלוקית.

"כי לאלהים **מגני ארץ** מאד נעלה" – מסירות נפש זו מתבטאת אף בחירוף הנפש של "עם אלהי אברהם" על הגנת הארץ, אשר היא ארץ "מאד נעלה" בערכה, בהיותה מרכז השראת השכינה בעולם, והתשתית לכל הופעת האידיאה האלוקית של אחדות הקודש והחול שבה "יהיה ד' אחד ושמו אחד".

סיכום

תשובתם של בני קורח הולידה את הניצחון של האמת האלוקית, ובעקבותיו נולד מזמור המבטא את שמחתה של המציאות כשהיא מחוברת לאמת שבה.

המזמור קורא לעמים כולם להתאחד סביב הערכים והאידיאלים האלוקיים ולהביעם בחייהם; לשנות

תפיסה ביחס אליהם ולהבין שאינם מדכאים את החיים, אדרבה – הם מולידים את שמחת החיים האמיתית.

היענותם של העמים לקריאה זו תיתכן רק מכוח ההכרה שהאמת האלוקית נעלה מכל מושגי העולם הזה, והעולם במהותו שייך למגמה גדולה ונוראה של אחדות הקודש והחול – שכל חלקי המציאות, אף אלו הגשמיים, יזריחו את אורה האידיאלי של הנשמה.

האנושות תוכל להתרומם להכרות אלו כאשר תלמד להעריך את עם ישראל הערצה טבעית, מעצם קיומו, ולאחר מכן תעריך אף את אורחות חייו המוסריים.

רוממותה של האנושות תלויה בשיבתם של ישראל לנחלתם עם קיבוץ הגלויות, ולעיר קודשם – ירושלים. השיבה לירושלים אירעה במלחמת ששת הימים, ולאחריה נדמה כי תהליך הגאולה נעצר. אולם בני קורח נתנבאו שבעומק המציאות מתרחש תהליך שבו כל כוחות החיים הולכים ונטהרים מאנוכיותם. תהליך זה אומנם רצוף משברים וייסורים, אך עתיד להוליד זמרה בלתי פוסקת בעקבות הופעתם השלמה וההרמונית של כל כוחות החיים.

ככל שתהליך זה יתקדם, תלך האנושות ותכיר כי מקור ברכתה הוא שם ד' הנקרא על ישראל, אשר קרבת האלוקים שירשו מאברהם אביהם מבטאת את מהותם האחדותית, המולידה אף את מסירות נפשם על כיבוש הארץ הקדושה.

ספרים נוספים שיצאו לאור מאת המחברת

עיונים בפשוטו של מקרא, פרשנים ודברי חז"ל:

1. **זרע אברהם אהבי א'** – עיון בפרשת לך-לך
מפגש עם דמותם של אברהם אבינו ושרה אימנו
כריכה קשה, 332 עמ'.

2. **זרע אברהם אהבי ב'** – עיון בפרשת וירא
מפגש עם דמותם של אברהם אבינו ושרה אימנו
כריכה קשה, 365 עמ'.

3. **פחד יצחק א'** – עיון בפרשת חיי שרה
מפגש עם דמותם של יצחק אבינו ורבקה אמנו
כריכה קשה, 212 עמ'.

4. **פחד יצחק ב'** – עיון בפרשת תולדות
מפגש עם דמותם של יצחק אבינו ורבקה אמנו
כריכה קשה, 330 עמ'.

5. **בית אלהי יעקב א'** – עיון בפרשת ויצא
מפגש עם דמותם של יעקב ונשותיו
כריכה קשה, 249 עמ'.

6. **קמה אלמתי א'** – עיון בפרשת וישב
כריכה קשה, 205 עמ'.

7. **קמה אלמתי ב'** – עיון בפרשת מקץ
כריכה קשה, 213 עמ'.

8. **נזיר אחיו** – עיון בפרשות ויגש-ויחי
כריכה קשה, 356 עמ'.

9. **מתוך הסנה א'** – עיון בפרשת שמות
כריכה קשה 248 עמ'.

10. **מתוך הסנה ב'** – עיון בפרשת וארא
כריכה קשה 168 עמ'.

11. **ביד רמה א'** – עיון בפרשת בא
כריכה קשה 190 עמ'.

12. **ביד רמה ב'** – עיון בפרשת בשלח
כריכה קשה, 254 עמ'.

13. **שובו אלי** – עיון בסוגיית חטא העגל ודרכי הכפרה
כריכה רכה, 256 עמ'.

14. **מי זאת עלה מן המדבר א'** –
עיון בנפתולי דור המדבר בפרשות בהעלותך-שלח
כריכה רכה, 327 עמ'.

15. **מי זאת עלה מן המדבר ב'** –
עיון בנפתולי דור המדבר בפרשות קורח-חוקת
כריכה רכה, 266 עמ'.

16. **צמח דוד עבדך** – עיון במגילת רות
כריכה רכה, 238 עמ'.

17. **קום לך אל נינוה** – עיון בספר יונה
כריכה רכה, 78 עמ'.

18. **על שם הפור** – עיון במגילת אסתר
כריכה רכה, 326 עמ'.